

Гуменюк Т. І.,

доктор історичних наук,
професор, професор кафедри
права та публічного управління
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДІАЛОГ ТА РІВЕНЬ ПІДТРИМКИ ДЕРЖАВАМИ ЄС

Війна, розв'язана країною-агресором, з одного боку, довела готовність українців захищати незалежність своєї країни, європейський шлях її розвитку, об'єднала українську націю і зміцнила громадську підтримку руху до ЄС. А з іншого – активізувала двосторонні процеси євроінтеграції, надала нової якості політики Брюсселя на українському напрямі, змусила переглянути підходи і пріоритети у сфері безпеки. Водночас війна, під час якої Україна зазнала колосальних людських та фінансово-економічних втрат, вплинула на характер просування до об'єднаної Європи, обумовила особливості «воєнної» євроінтеграції.

Характерною рисою нинішнього етапу співробітництва Україна-ЄС є те, що об'єднана Європа демонструє послідовну та незмінну політико-дипломатичну солідарність з Києвом, здійснює військово-технічну, фінансово-економічну, гуманітарну підтримку нашій країні. Однак темпи і обсяги цієї допомоги поки відстають від нагальних потреб України. Важливе значення для стабілізації внутрішньої ситуації має поглиблення економічного співробітництва з ЄС, поступове розширення присутності України на європейських ринках. Уже під час війни зроблено ряд важливих кроків у напрямі активізації економічних контактів Києва і Брюсселя. ЄС скасував квотні і тарифні обмеження, лібералізувавши торгівлю з Україною. Паралельно запроваджені безвізові режими на різних напрямках секторального співробітництва Україна-ЄС. Це сприятиме як процесу подальшої євроінтеграції України, так і зміцненню її протистояння країні-агресору. У 2022 р. розпочався якісно євроінтеграції – Україна перейшла від новий етап політики сусідства, з «резервації» Східного партнерства до політики розширення. Рішення Європейської Ради щодо надання Україні статусу кандидата є актом стратегічної солідарності ЄС з нашою країною. Водночас це чіткий сигнал країні-агресору, «вирок» об'єднаної Європи планам імперської реінтеграції «пострадянського простору» [1, с. 43].

Провідні країни ЄС спільно з союзниками відстоюють інтереси України у форматі G7. На останніх засіданнях (вересень-жовтень 2022р.) «Велика сімка»: засудила російську атаку на енергетичну структуру України; заявила про невизнання референдумів на окупованих територіях України; застерегла росію від використання ядерної зброї; наголосила на продовженні санкцій проти країни-агресора і наданні допомоги Україні «стільки, скільки буде потрібно»; зазначила, що «ми притягнемо президента Путіна та винних до відповідальності». Військово-технічне співробітництво з країнами ЄС, насамперед надання зброї в умовах масштабних бойових дій на російськоукраїнському фронті, має для Києва

вирішальне значення. Загалом поставки здійснюються на двосторонньому рівні. Значна частина зброї, яку Європа наразі надає Україні, походить із власних запасів країн. Держави ЄС постачають Україні досить широку номенклатуру зброї і військового обладнання – від реактивних систем залпового вогню, систем ППО і гаубиць до радарів, пристроїв до розмінування, медичного обладнання і зимового одягу. ЗСУ використовують танки, надані Польщею, самохідні артустановки «Zuzana 2» (Словаччина), «Krab» (Польща), «Caesar» (Франція), гаубиці «Panzerhaubitze 2000» (Німеччина), шведські ПЗРК, а також боєприпаси і техніку, які направили до України країни Балтії, Румунія, Чехія, Нідерланди, Іспанія та інші країни ЄС. Станом на вересень 2022р., лише дві країни Євросоюзу не допомагали Україні зброєю – Угорщина та Австрія [1, с. 12-13].

Маючи статус кандидата на вступ до ЄС, з 2022 року Україна отримує від офіційних донорів як фінансову допомогу на відбудову, так і на забезпечення роботи державного сектора й проведення інституційних реформ. А після завершення війни мають зрости вкладення ЄС у модернізацію і розбудову української інфраструктури, в підтримку зовнішньої торгівлі та приватного сектора, в сфері розвитку людського капіталу. При пошуку сфер спільних інтересів для України та ЄС чільне місце посідають політика безпеки і посилення оборонно-промислового комплексу (ОПК) із встановленням тісних військово-промислових зв'язків між виробниками України та ЄС. З одного боку, Україна після війни буде зацікавлена суттєво масштабувати виробництво озброєнь для потреб ЗСУ і модернізувати власний ОПК. А з іншого боку, ЄС вимушений буде активізувати виробництво товарів військового призначення для посилення власної оборони під впливом нових військових загроз. Тому кооперація України з ЄС у військово-промисловій сфері матиме міцне підґрунтя для розвитку [2]. Початок роботи Міжвідомчої донорської координаційної платформи для підтримки реконструкції України в січні 2023 р. став вагомим позитивним зрушенням у цьому напрямку. Згідно з офіційними повідомленнями заснування платформи дасть змогу забезпечити тісну координацію між донорами та міжнародними фінансовими організаціями й забезпечить узгоджене, прозоре і підзвітне фінансування потреб України. Надалі органи ЄС працюватимуть над формуванням системи нагляду і моніторингу використання коштів в Україні. Але очевидним є й те, що з огляду на масштаби руйнувань в Україні та її потреби у фінансуванні, ЄС повинен буде заснувати постійно діючі фінансові механізми для допомоги Україні. Офіційно Єврокомісія вже виклала загальне бачення плану «RebuildUkraine», що передбачає створення спеціального фонду як доповнення до бюджету ЄС. Згідно з існуючими планами фонд наповнюватимуть спільні позики та гранти ЄС [2].

Важливою складовою стримування експансії путінського режиму є санкційна політика ЄС, яка координується з іншими країнами світу. Відповідні обмежувальні заходи Брюсселя останнім часом вдосконалювалися та посилювалися. Зокрема в жовтні 2022 р. ЄС запровадив 8-й пакет антиросійських санкцій, у грудні – дев'ятий, який передбачає: нові обмеження на постачання товарів і технологій (у т.ч. подвійного використання), що можуть використовуватися в оборонному секторі росії. Додаткові санкції проти 168 підприємств російського ВПК; відключення від SWIFT ще трьох російських банків; позбавлення ліцензій на мовлення для чотирьох російських каналів: НТВ/NTV Mir, Росія 1, REN TV та перший канал; заборона надання росії послуг ЄС у сферах реклами, ринкових досліджень; заборона на нові інвестиції в енергетичний сектор рф; санкції проти фізичних та юридичних осіб – представників держдуми, фізичних осіб і компаній військового сектору, членів

уряду, губернаторів, п'яти російських парламентських партій, суддів конституційного суду тощо [3, с. 6]. Проте підтримка подальшої інтеграції України розподіляється нерівномірно. І в цьому випадку найбільша різниця в підтримці спостерігається між державами-членами: хоча підтримка висока серед сусідніх країн, вона зменшується, коли ми просуваємось далі від східних кордонів ЄС. Це дещо дивно, враховуючи зміни, які відбулися в останні десятиліття між міжнародним та наднаціональним поділом в європейській інтеграції. Після закінчення холодної війни лінії поділу навколо політичних рішень усе більше відображали транснаціональні ідеологічні розколи, а не географію. Різкий географічний розрив, який існує щодо України, є чимось рідкісним у сучасній політиці ЄС. Ілюстрацією цього розколу стало 28 лютого, коли лідери Болгарії, Чехії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Словаччини та Словенії закликали негайно надати Україні статус країни-кандидата на вступ до ЄС. Ці близькі сусіди у середньому підтримують 90% впровадження глибокої інтеграції з Україною в парламентських дебатах, навіть досягнувши піку в 96% у випадку Польщі. Там ми знаходимо велику єдність серед членів парламенту за часом і від усіх політичних прихильників щодо цього питання. Це вражає, враховуючи все більш поляризований характер політичних просторів [4, с. 84-85].

Загалом оцінюючи дії української влади, є підстави констатувати позитивні результати і помітний прогрес на визначених напрямках. Ідеться про ухвалення ряду євроінтеграційних законів (насамперед про медіа та національні меншини), просування реформи судочинства, здійснення прозорих процедур обрання керівників антикорупційних структур тощо. Але очевидно є необхідність запровадження на практиці ухвалених законодавчих актів, концентрації зусиль на ключових сферах євроінтеграції, вирішення комплексу внутрішніх проблем, що уповільнюють наближення до євроспільноти.

Список використаних джерел:

1. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Національна безпека і оборона. №1-2. 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf
2. Богдан Т. Євроінтеграція: крізь терени до зірок. 2023. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/549521_ievrointegratsiya_kriz_tereni.html
3. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. Аналітична доповідь. Грудень 2022 р. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>
4. Тимошук О.Г. Вплив російсько-української війни на євроінтеграційні процеси в контексті набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС.: міжнародно-правовий аспект. Південноукраїнський правничий часопис. 4-2022. Ч.3. С. 81-86. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_3/14.pdf